SVENSKA
FONDHANDLARE
FÖRENINGEN

Finansdepartementet

Skatte- och tullavdelningen
Att. Johanna Mihaic

Via e-post till:
fi.registrator@regeringskansliet.se

Stockholm 2017-10-02

Finansdepartementets Promemoria Höjd beskattning av sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring (Fi2017/03543/S1)

Sammanfattning

Föreningen avstyrker förslaget till höjning av schablonintäkten för investeringssparkonto respektive skatteunderlaget för kapitalförsäkring.

- Förslaget riskerar att drabba låginkomsttagare hårdast i förhållande till deras ekonomiska situation.

- Placerarna har skattat av upplupna kapitalvinster och flyttat in sitt sparande på investeringssparkontot i enlighet med vissa givna villkor. När lagstiftaren årligen försämrar villkoren uppstår rättsosäkerhet och förtroendet för detta sparande minskar. Det kan t o m påverka det totala sparandet negativt!

- Placeringsformen är endast förmånlig när marknaden går upp och räntorna är låga. Att statslåneräntan just nu råkar vara låg och därmed även beskattningen av investeringssparkontot och kapitalförsäkringen är inget skäl för att generellt höja beskattningen av dessa placeringsformer. Av detta skäl bör också införande av tak för högsta schablonintäkt övervägas.

- Investeringssparkontot och kapitalförsäkringen är tillkomna utifrån ett behov att förenkla sparande i värdepapper. Enkelheten försvinner om placerarna ånyo tvingas välja konventionell beskattning.

Blasieholmsgatan 4B, 5tr, Box 1426, 111 84 Stockholm
Direkttelefon 08-56 26 0702, Växel 08-56 26 0700, e-mail vigg@fondhandlarna.se

Föreningen avstyrker förslaget till höjning av schablonintäkten för investeringssparkonto respektive skatteunderlaget för kapitalförsäkring.

Svenska Fondhandlareföreningen, i fortsättning föreningen, har tagit del av rubricerade promemoria och vill anföra följande.

Investeringssparkontot, ISK, är en schablonbeskattad placeringsform som har blivit mycket populär på grund av sin enkelhet, trygghet för kunden och en, i ett fallande ränteläge, attraktiv beskattning. Enligt uppgift finns det f. n. ca 2,3 miljoner investeringssparkonton fördelade på 1,9 miljoner personer med ett totalt kapitalunderlag på ca 546 miljarder kronor vid utgången av 2016.

Regeringen föreslår i promemorian en höjning av schablonintäkten för investeringssparkonto respektive skatteunderlaget för kapitalförsäkring. Höjningen sker genom att kapitalunderlaget multipliceras med statslåneräntan ökad med 1,00 procentenheter, en höjning med 0,25 procentenheter. Schablonintäkten respektive skatteunderlaget får dock inte understiga 1,25 % av kapitalunderlaget.

Det som framförs nedan om investeringssparkontot avser också i tillämpliga delar kapitalförsäkringen.

Vikten av förutsägbarhet, rättssäkerhet

När många sparare har skattat fram sina latenta kapitalvinster för att långsiktigt placera och nyspara i värdepapper på ISK är det viktigt att villkoren för detta inte ändras. Att årligen ändra villkoren i skattehöjande riktning gör placeringen rättsosäker, bidrar till ett minskat sparande och ett minskat förtroende för sparformen samt för sparande i största allmänhet.

Kopplingen mellan beskattningen av investeringssparkontot respektive kapitalförsäkringen till statslåneräntan skapar osäkerhet om framtida beskattning. Som framgår av tabellen längre ned skulle en strikt koppling av beskattningen till statslåneräntan kunna få förödande effekter vid ett högre ränteläge för den som har någon av dessa sparformer.

Dagens låga ränteläge är extremt i ett historiskt perspektiv. Resultatet har blivit högre aktiekurser manifesterat med ett ”all time high” för aktier och motsvarande för räntebärande instrument som t.ex. obligationer.

Allt annat än ett högre ränteläge framöver är dock närmast otänkbart. Med högre ränteläge brukar följa lägre aktiekurser och lägre värden på obligationer.

Med den nu föreslagna höjningen av schablonintäkten, utöver tidigare genomförd höjning och kommande högre räntor kan vi utgå ifrån att det blir vanligare med kursförluster på aktieinnehav och andra tillgångar. Förlusterna är inte avdragsgilla för placeringar på ett investeringssparkonto. Att nu höja beskattningen, samtidigt som statslåneräntan sannolikt stiger, leder till högre beskattning och ger spararna alla skäl att börja överväga andra placeringsformer än investeringssparkonto. Det är således helt fel läge att höja beskattningen.

Villkoren för investeringssparkontot måste vara stabila över tiden

Föreningen vill också understryka att ett långsiktigt förtroende för investeringssparkontot som investeringsform är beroende av stabila förutsättningar och villkor över tiden. Att ändra villkoren därför att statslåneräntan råkar vara låg vid något tillfälle kan inte anses utgöra grund för att höja beskattningen. Investeringssparkontot är en schablonbeskattad sparandeform som av rättssäkerhetsskäl

måste ha stabila förutsättningar över tiden. Först därmed stöds ett i många fall nödvändigt långsiktigt sparande.

Det finns därför skäl att överväga ett tak för högsta skatteuttag. På samma sätt som det har införts ett golv innebärande att schablonintäkten inte får understiga 1,25 % av kapitalunderlaget bör införande av ett tak som schablonintäkten inte får överstiga övervägas. I vilket fall bör påslaget trappas av vid stigande statslåneränta.

Högre beskattning leder till att kunderna söker andra placeringsformer

Föreningen har under de gångna åren uppmärksammat ett stort kundintresse för investeringssparkontot respektive kapitalförsäkringen. Det är framförallt enkelheten hos dessa sparformer som synes uppskattas av kunderna, i synnerhet att rätt uppgifter automatiskt hamnar i den förtryckta deklarationsblanketten.

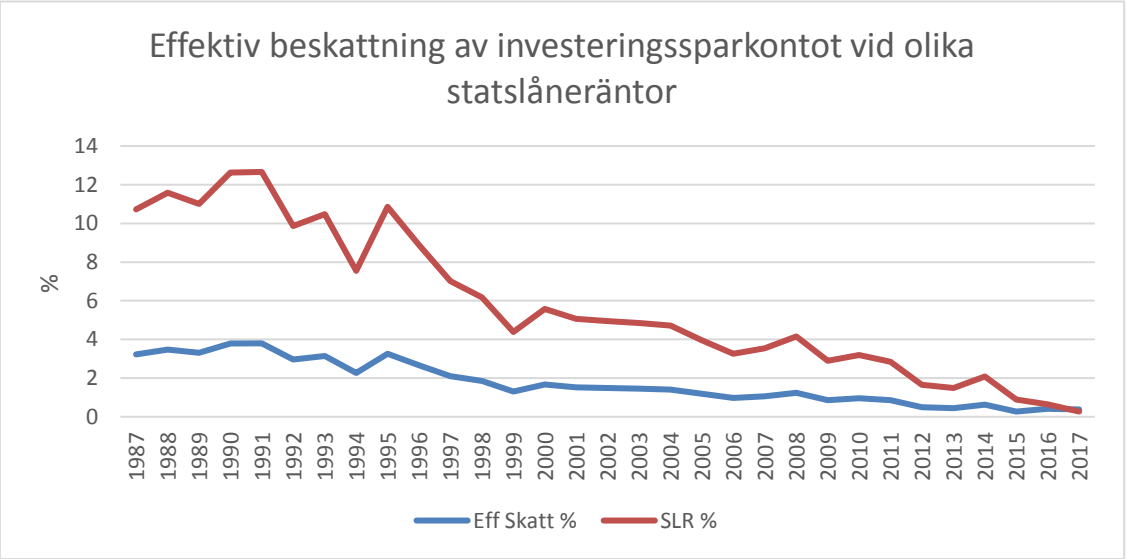

Graferna visar statslåneräntan, SLR, från 1987 och framåt och den beräknade beskattningen för det fall att investeringssparkontot funnits under samma tid. För 2015 och 2016 har hänsyn tagits till påslaget på SLR.

Sparandet är förmånligt under uppgång/låg statslåneränta och sämre vid nedgång/högre ränteläge

Beskattningen av investeringssparkontot bygger på en schablon. Skälet till detta är att konventionell beskattning av finansiella tillgångar är alltför komplicerad både för sparare och skattemyndighet. Införandet av investeringssparkontot har inneburit en lösning på problemet, vilket är mycket bra. Svagheten med en schablonbeskattning är att den ska vara rättvis över tiden men den mäktar inte alltid med att vara balanserad för varje inkomstår. I dagsläget har vi en låg statslåneränta varvid beskattningen kan synas låg. Statslåneräntans utveckling över tiden visar dock att beskattningen tidvis kan bli väldigt hög. Den röda linjen i grafen ovan visar statslåneräntan, SLR, och den blåa linjen visar det

faktiska skatteuttaget räknat som 30 % på statslåneräntan på den genomsnittliga behållningen på investeringssparkontot [1]. Som synes skulle skatten vissa år uppgå till nästan fyra procent av tillgångarnas värde på investeringssparkontot. Detta är en närmast avskräckande hög nivå. Det är enligt föreningens uppfattning inte relevant att motivera en skattehöjning med att räntesatsen för närvarande är låg och att skatten därför, tillfälligtvis, råkar bli låg.

Dessutom innehåller det schablonbeskattade investeringssparkontot ett antal nackdelar som absolut inte får glömmas bort när man diskuterar skattenivån:

- De latenta realisationsförluster som nuvarande ränteläge innebär kan inte dras av inom investeringssparkontot vid en försäljning. Om räntan på en tio-årig obligation stiger 1 % erhålls en 9 % kursförlust. Stiger räntan 2 procentenheter blir kursförlusten ytterligare 9 procentenheter etc. Dessa kursförluster är inte avdragsgilla till någon del inom investeringssparkontot. Samma regler gäller också vid förluster på aktieinnehav. Det kan även finnas skäl att påminna om att aktiemarknaden f.n. befinner sig på en ”all time high”-nivå. För att minska effekterna vid eventuella kursförluster kan placerarna därför överväga om inte en återgång till konventionell beskattning kan vara mer förmånlig. Investeringssparkontot har i dagsläget en attraktiv beskattning men det finns skäl att erinra om att skatteuttaget under andra förhållanden kan bli oförmånligt jämfört med konventionell beskattning.

– Investeringssparkontot har en beskattningsmodell som innebär att även i rådande marknadsläge kommer kunderna att beskattas för likvida medel på sitt konto trots låg eller avsaknad av ränta. Detta är en del av schablonbeskattningen och något som spararen måste ta hänsyn till när beskattningen av sparandet övervägs.

Sammantaget innehåller investeringssparkontot nackdelar som man också måste ta hänsyn till när man tittar på beskattningen. Att frångå rådande modell för schablonbeskattning och höja skatten är ett olyckligt kortsiktigt agerande. Plötsligt kan komplicerad och oönskad konventionell beskattning te sig betydligt mera attraktiv.

Investeringssparkontot är viktigt för personer med låg inkomst

Regeringen anför i promemorian att ökningen av skatten på ISK har ”positiva effekter för den ekonomiska jämlikheten”. Föreningen håller inte alls med om detta. Att kapitalunderlaget är koncentrerat till den övre delen av inkomstfördelningen eller att den disponibla inkomsten minskar mer i hushåll med högre inkomst säger ingenting om hur ekonomiskt kännbar skattehöjningen blir för dem som drabbas.

För personer med lägre inkomst är marginalerna i hushållsekonomin normalt mindre än för personer med högre inkomst. En skattehöjning kan därför bli betydligt mer kännbar för en låginkomsttagare än för en höginkomsttagare även om minskningen i disponibel inkomst är lägre.

En analys av sparandet i ett av de större instituten har dessutom uppmärksammat att andelen investeringssparkonton som innehas av kvinnor uppgår till 54 % för åldersgruppen 51 – 65 år. Det kan inte uteslutas att många kvinnor som arbetat deltid insett att de kommer att få låg pension och att det därför är extra viktigt med ett privat pensionssparande. För dessa slår varje skatteökning extra hårt.

[1] Det faktiska skatteuttaget är i praktiken högre än vad som framgår av diagrammet eftersom det också sker beskattning av insättningar på investeringssparkontot. Detta skatteuttag har av praktiska skäl inte tagits med.

Det är därför viktigt att erbjuda personer med låg inkomst ett sparalternativ som uppfattas som attraktivt och med stabila spelregler, inte minst för långsiktigt sparande. Förslaget medför att skattebördan för detta sparande ökar.

Investeringssparkontot skapar enkelhet för gemene man

Att investeringssparkontot infördes fr.o.m. inkomståret 2012 var ingen slump utan fyllde ett tydligt behov. Skälen redovisas i prop. 2011/12:1 sid 277 ff. vari bl.a. framfördes följande.

- ”Många av dem som har avyttrat framför allt aktier gör fel när de ska redovisa affärerna i sina självdeklarationer. Felen är i många fall oavsiktliga och beror bland annat på att reglerna för beskattning vid avyttring av finansiella instrument är komplicerade. Felen medför i vissa fall att de skattskyldiga betalar för lite skatt och i andra fall att de betalar för mycket skatt.”

- ”Vid denna beräkning ska den enskilde även hålla reda på och ta hänsyn till förändringar i innehavet genom olika bolagshändelser, t.ex. splitar och emissioner, vilket försvårar förfarandet än mer. Vid olika bolagshändelser under året som utlöser beskattning, t.ex. inlösen av aktier, finns det också risk för att den enskilde missar att redovisa avyttringen. Detta problem har Skatteverket under senare år försökt att komma till rätta med ...”

- ”De svårigheter och problem som redovisats leder sammantaget till att skattefelet på kapitalområdet är stort.”

- ”… Detta kan leda till inlåsningseffekter genom att sparare drar sig för att avyttra finansiella instrument med latenta vinster eftersom det utlöser beskattning. Detta kan i sin tur leda till att enskilda sparare inte omfördelar sitt sparande i enlighet med vad som kan anses vara ekonomiskt rationellt. Inlåsningseffekten torde dessutom leda till att omsättningen av finansiella instrument minskar, vilket leder till sämre konkurrens på den finansiella marknaden.”

Investeringssparkontot var alltså resultatet av ett konkret behov av en lösning på ett allt större problem för enskilda individer som sparade i värdepapper vilket under årens lopp hade blivit alltmer komplicerat. Rättsosäkerheten hade blivit påtaglig eftersom vissa händelser krävde expertkunskaper för att överhuvudtaget kunna deklareras korrekt. Även Skatteverket hade uppmärksammat problemet.

Utifrån de skäl som framfördes i prop. 2011/12:1 anser föreningen att det är fortsatt angeläget att det ska vara enkelt, rättvist och säkert att spara i värdepapper. Spararen ska inte behöva vara expert för att deklarera rätt. Alla ska kunna spara i värdepapper enligt samma förutsättningar. Den nu förslagna höjningen av schablonintäkten motverkar den önskade utvecklingen i riktning mot användningen av ett enklare, mer rättvist och säkrare sparande i värdepapper. Förslaget riskerar istället driva utvecklingen tillbaka mot konventionella sparformer med de större krav som därmed ställs på kunderna och Skatteverket. Därmed tvingas kunderna återigen, i större utsträckning än tidigare, börja lägga ned tid och fokus på att analysera vilken sparform som innebär lägst skatt, vanlig depå eller vp-konto med konventionell beskattning eller investeringssparkonto och kapitalförsäkring.

Ett exempel.

I beräkningarna gäller följande antaganden. Ett kapital på 500 000 kr, statslåneränta på 3 % (ungefär 20-årigt historiskt snitt), en standardavkastning på 5,5 procent per år och ett antal års spartid. Kalkylen omfattar 40 år, t.ex. någon som ärver en slant vid 25 års ålder och bestämmer sig för att använda den som pensionssparande till 65 års ålder. Det är inte ett orimligt antagande med tanke på att det

är den här produkten som lyftes fram som pensionsalternativet när det avdragsgilla pensionssparandet skrotades.

Den nu föreslagna höjningen från 0,3x(slr+0,75 %) till 0,3x(slr+1 %) är väldigt liten på ett par års sikt men kostar ändå 66 500 kr i exemplet. Det var dessutom så sent som förra året (2016) som reglerna ändrades senast och de 0,75 procenten lades till. Även det lanserades som en väldigt liten förändring men jämför man hela förändringen från att det bara är statslåneräntan som ska beskattas med 30 procent till att det är statslåneräntan + 1 procentenhet som ska beskattas med 30 procent, så tappar man i räkneexemplet 275 000 kronor. Som jämförelse kan nämnas att det är nästan tre års hel garantipension som spararen alltså betalar mer i skatt, jämfört med när ISK infördes.

Ytterligare en intressant jämförelse är att det med ovanstående antaganden, plus antagandet att inga köp eller försäljningar sker under spartiden, blir skatten högre på ISK än på ett vanligt fondkonto eller en aktiedepå med 30 procent skatt på kapitalinkomsten. Det kan vara värt att notera när det nu framhålls att ISK fortfarande är ”väldigt skattegynnat” jämfört med den normala kapitalbeskattningen på 30 % av vinsten.

Utöver den högre beskattningen så blir också resultatet av denna beräkning att man återigen måste börja jämföra de olika beskattningsalternativen, konventionell beskattning i en depå eller vp-konto mot investeringssparkontot.

Investeringssparkontot gynnar långsiktigt sparande

Föreningen anser att förslaget motverkar det för svensk ekonomi långsiktiga och nödvändiga sparandet. I och med att möjligheten till avdragsgillt pensionssparande nu också försvunnit måste det erbjudas andra attraktiva alternativ för det långsiktiga sparandet. Investeringssparkontot är ett enkelt och attraktivt alternativ för dem som insett nödvändigheten av långsiktigt sparande. Det kan t.ex. gälla sparande till egen bostad eller till pension. Det ska anmärkas att banker och värdepappersbolagen uppmärksammat att sparare, oftare än för andra sparformer, behandlar investeringssparkontot som ett medel för långsiktigt sparande. Detta ska naturligtvis uppmuntras.

Sammanfattningsvis anser föreningen att det är viktigt att tillvarata låginkomsttagarnas behov av en attraktiv form för långsiktigt sparande och att rättssäkerheten beaktas när det gäller placeringar på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring. Sparformerna är mest förmånliga när tillgångarna ökar i värde och räntorna är låga. Dessa förhållanden kommer inte att bestå. Det bör också vara enkelt för alla att spara i värdepapper. Den nu föreslagna höjningen motverkar dessa strävanden. Föreningen avstyrker därför den nu föreslagna höjningen av schablonintäkten.

SVENSKA FONDHANDLAREFÖRENINGEN

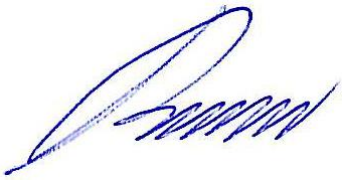

Vigg Troedsson